

LOCLARÍ

68

DE
LA GRANADELLA

ANY 18

SEPTEMBRE
DEL 2016

FESTIVAL DE MÚSICA,
LA GRANADELLA LEAGUE,
OBRES ESGLÉSIA,
OPINIÓ, ...

Benvinguts al festival de La Granadella
Música popular i tradicional catalan

LA JOTA DE LA GRANADELLA

EQUIP

Paquita Nàvas
Jaume de Francisco
Ramon Masip
Marta Sentis
Carlos Gibert

INSTITUT
D'ESTUDIS
ILERDENCOS

Diputació de Lleida

SUMARI

- Pàg. 4 • ...SAFAREIG
- Pàg. 8 • PLANOL DE "PIOLET"
- Pàg. 8 • OBRES A L'ESGLÉSIA
- Pàg. 9 • OPINIÓ (Per la terra de les oliveres)
Eva Pomares
- Pàg. 9 • OPINIÓ (Agraïment) Família Caelles
- Pàg. 10 • XXIII FESTIVAL DE MÚSICA
- Pàg. 12 • LA JOTA DE LA GRANADELLA
- Pàg. 12 • OLEATERRA
- Pàg. 13 • EL CCOC (Curs d'estiu de la UdL i nova oferta formativa 2016-17)
- Pàg. 14 • OPINIÓ (La bomba d'odi) Marta Rojals
- Pàg. 15 • OPINIÓ (Algo es mou a les Garrigues) Josep M. Sentis
- Pàg. 16 • CENTRE DE SERVEIS (Entrevista a Maria Aran Sabaté)
- Pàg. 17 • LA VIDA FRIVOLA (Unes cartes de Paulino Masip) Miquel M. Gibert
- Pàg. 18 • INS L'OLIVERA (Nous ensenyaments, nous projectes) Pilar Isard Magrí
- Pàg. 19 • POESIA (Aigua als ordins) Ignasi Revés
- Pàg. 20 • OPINIÓ (Tornar la canalla al carrer)
Ramon Queralt
- Pàg. 21 • HERÀLDICA DELS COGNOMS DEL POBLE (Nogués) Pere Àngel Sunyer
- Pàg. 21 • TELÈFONS D'INTERÉS
- Pàg. 22 • IMATGES DEL PASSAT
- Pàg. 23 • BON PROFIT (Prèssec de setembre amb almívar...)
- Pàg. 24 • COL·LABORADORS

Foto portada: Torneig estiuenc de futbol sala La Granadella League 2016.

NOTA

Lo Clarí és una publicació oberta a l'opinió de tothom, per tant l'equip de Lo Clarí no es fa en cap cas responsable del contingut dels articles publicats.

Edició: Ajuntament de La Granadella
DL núm. L-1377-2001

Impressió: GRÀFIQUES MOLINO

jun@2016

NOTES DE PREMSA:

• ELS ARTICLES QUE NO SIGUIN D'ESTRICTA ACTUALITAT PER AL PRÒXIM NÚMERO HAN DE SER ENVIATS A L'EQUIP DE REDACCIÓ DURANT LA SEGONA SETMANA D'AGOST COM A MOLT TARD.

• **TOTS ELS ARTICLES** (D'OPINIÓ) O CARTES ADREÇADES A LOCLARÍ I ENCARA QUE ES PUBLIQUIN AMB INICIALS O COM ANÒNIMS/PSEUDÒNIMS, HAN DE PORTAR LES DADES PERSONALS DELS SEUS AUTORS, ES A DIR, NOM I COGNOMS. EN CAP CAS, I MOLT A PESAR NOSTRE, ES PODRAN PUBLICAR CARTES ANÒNIMS, COM A MÍNIM S'HAURAN D'ADREÇAR AMB NOM I COGNOMS A UN DELS MEMBRES DE L'EQUIP DE REDACCIÓ.

• COM A REVISTA D'ÀMBIT LOCAL QUE ÉS I QUE PRETÈN SER, **L'EQUIP AGRAIRIA QUE NO S'HI ENVIÉSSIN A PUBLICAR ARTICLES (D'OPINIÓ) QUE ATAQUIN DIRECTAMENT A LES PERSONES.**

loclari@hotmail.com

ELECCIONS GENERALS 2016

El passat 26 de juny es van celebrar les Zones, eleccions generals, amb els següents resultats a la Granadella (sobre un cens de 561 electors):

- ERC: 157 vots
- CDC: 105 vots
- En Comú Podem: 46 vots
- PSC: 27 vots
- PP: 8 vots
- Ciudadanos: 7 vots

• 18 de juny demostració de gimnàstica rítmica a l'escola.

• Revetlla de St. Joan a la plaça Joan Perucho.

• 8 de juliol, jornada tècnica sobre el cultiu del safrà a les Garrigues.

5a edició
5 jul - 27 ago
2016

arrigues
uitarfestival
garriguiter.cat

CONSELL COMARCAL
DE LES GARRIGUES

937 342 632
@garriguiter
garriguiter
garriguiter

IV SIMPÒSIUM EMILI PUJOL

DISSABTE 23 JULIOL

18.00h

DOCUMENTAL

Emili Pujol: vida i obra
Jaume Rico i Amador Pérez
Centre Cívic

21.30h

CONCERT

100 anys Enric Granados-Emili Pujol
Carmen Jiménez i Carles Trepal
Església Santa Maria de Gràcia

DIUMENGE 24 JULIOL

12.00h

CONFERÈNCIA+TAST

Notes íntimes per a una biografia
Jordi Guimet
Centre de la Cultura de l'Olí de Catalunya

18.00h

CONCERT

Pujol i amics
Ljubica Bukvic
Església Santa Maria de Gràcia

• **IV SIMPÒSIUM EMILI PUJOL:**

Dissabte dia 23 de juliol a les 18h es va projectar al Centre Cívic el documental: "Emili Pujol: vida i obra" de Jaume Rico i Amador Pérez, presentat per Jordi Pizarro. A les 21:30h. va tenir lloc a l'església el concert "100 anys Enric Granados-Emili Pujol" interpretat pels guitarristes Carles Trepal i Carmen Jiménez

El diumenge dia 24 a les 12h. al CCOC es va fer la conferència+tast "Notes íntimes per a una biografia" a càrrec de Jordi Guimet. A les 18h a l'església el concert "Pujol i amics" interpretat per la guitarrista Ljubica Bukvic, amb gran aflluència de públic.

• 17 de juny, signatura del conveni entre l'ajuntament i l'església referent a les obres i els usos d'aquesta.

• Nova campanya de piscines al poble.

• Aquest estiu, organitzat com sempre pel Martí Vilà, s'ha tornat a celebrar el ja tradicional torneig de futbol sala.

• Diumenge 7 d'agost, Homenatge de l'Ajuntament a la Gent Gran que fan 85 anys: Concepció Juanpere Robert, Montserrat Triquell Vila, Celestí Mor Martí i Ramon Martí Moya.

Juliol

Dia 02 dissabte:

A les 19:00h inauguració de l'exposició de pintura **Visió de la Terra** al CCOC.

Dia 08 divendres:

A partir de les 9:15h i fins les 14:00h **Jornada tècnica "El safrà, aspectes tècnics i de gestió. El seu valor històric i gastronòmic"** amb xerrades al Centre Cívic i **tast de safrà amb gelat** al CCOC.

Dia 10 i 11 diumenge i dilluns:

Diumenge de 10:00h a 14:00h i dilluns de 9:00h a 19:00h **Curs de la Universitat d'Estiu de la UdL sobre "Oleoturisme, Turisme 2.0 i gastronomia creativa. Taller pràctic"** al CCOC.

Dia 13 dimecres:

A les 17:00h taller de **dibuix intergeneracional** al Centre Cívic (organitza la Llar de Jubilats).

Dia 16 dissabte:

A les 21:30h **sopar intercultural** (organitza l'associació de dones "el Roure").

Dia 23 dissabte:

A les 20:00h **fanalets de Sant Jaume**. El taller per fer els fanalets es farà durant la setmana del 18 al 22 de juliol al Centre Cívic.

Dia 29, 30 i 31 divendres, dissabte i diumenge:

Exposició de revistes i moda al Centre Cívic (organitza l'associació de dones "el Roure").

Dia 31 diumenge:

Homenatge de la Llar de Jubilats a la gent gran +dinar de germanor+actuació al Centre Cívic.

IV SIMPÒSIUM EMILI PUJOL

Dia 23 dissabte:

A les 18:00h documental **Emili Pujol: vida i obra** (de Jaume Rico i Amador Perez) al Centre Cívic.

A les 21:30h concert **100 anys Enric Granados-Emili Pujol** (per Carmen Jimenez i Carles Trepal) a l'església Santa Maria de Gràcia.

Dia 24 diumenge:

A les 12:00h conferència+tast **Notes íntimes per una biografia** (de Jordi Guimet) al CCOC.

A les 18:00h concert **Pujol i amics** (per Ljubica Bukvic) a l'església Santa Maria de Gràcia.

Agost

Dia 7 diumenge:

A les 13:00h **Homenatge de l'Ajuntament a la Gent Gran** al Centre Cívic.

Qualsevol canvi que hi pugui haver s'informarà a través de la veu pública.

• TEMPS DE CULTURA: Durant tot el mes de juliol i principis d'agost.

Entre altres activitats, es va fer exposició de pintura, jornades tècniques, curs de la UdL, dibuix intergeneracional, sopar intercultural, fanalets de St. Jaume, exposicions, homenatges als jubilats i a la gent gran, els IV simpòsium Emili Pujol, ...

PLANOL DE "PIOLET"

La presentació a la Granadella es va fer amb una caminada nocturna el passat 13 d'agost.

Sis pobles de les Garrigues Altes - Bellaguarda, Bovera, la Granadella, el Soleràs, els Torms i Juncosa- han unit els seus esforços per oferir un conjunt de rutes turístiques.

En col·laboració amb l'Editorial Piolet han editat un planell i una guia informativa amb el nom de "Paisatges de l'Oli a les Garrigues Altes". El planell està editat a escala 1:20.000 i conté informació de 24 rutes que es poden realitzar pels sis municipis a peu, en bicicleta o en Burricleta. La guia conté informació tan turística com cultural dels llocs més singulars dels sis municipis.

La presentació oficial del planell i guia es realitzarà aquest dissabte, 6 d'agost, a les 20h. al municipi garriguenc dels Torms, a la Sala del Casal, i comptarà Josep Mª Rué, en representació de l'Editorial Piolet, amb Àlex Broch, escriptor resident a Bellaguarda, i amb Martí Boada, geògraf i ambientòleg.

Les 24 rutes, que representen 400 km, transcorren en un territori modulats amb l'esforç dels avantpassats i ens ofereixen el seu patrimoni: cabanes, masos, fonts, conreus agrícoles, espones-marges, arquitectura de la pedra seca, cisternes i aljubs per recollir i gestionar eficientment l'aigua en una zona de baixa pluviometria.

A peu o en bicicleta, les rutes transcorren, per camins envoltats de camps d'oliveres que a la tardor i entrat l'hivern donaran el seu fruit en forma d'oli, d'aquí el nom d'aquesta iniciativa, que dona a conèixer un territori desconectat de les rutes excursionistes tradicionals, capaç de sorprendre'ns amb la seva oferta natural i cultural. Tot plegat, una invitació a descobrir paisatges singulars, de vegades durs, on la vida transcorre seguint el ritme de les estacions.

OBRES A L'ESGLÉSIA

"... El març del 2014 l'Església de va ser declarada pel Govern de la Generalitat Bé Cultural d'Interès Nacional (BCIN)."

Aquest estiu han començat les obres urgents a l'Església de Santa Maria de Gràcia, la qual és coneguda com la *Catedral de les Garrigues*. L'actuació consisteix en la restauració parcial de les cobertes del cimbori i creuer, i els paviments del campanar.

Aquesta actuació l'any passat va rebre un ajut de 13.347,00€ del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, dins la línia d'obres de restauració i conservació d'immobles de notable valor cultural.

Per tal de materialitzar la inversió i el cofinançament de la mateixa el passat 17 de juny l'Ajuntament de la Granadella i la Parròquia Santa Maria de Gràcia (en representació de Bisbat de Lleida) varen signar un conveni de col·laboració per a l'execució de l'obra segons el qual les dues entitats faran aportacions econòmiques per aquesta intervenció, a més d'actuacions de promoció i difusió per tal de revaloritzar aquest patrimoni.

D'altra banda, per continuar amb la segona fase de les obres urgents d'aquest equipament l'Ajuntament, amb el suport de la Parròquia i Bisbat, ha demanat un ajut a la darrera convocatòria d'ajuts de patrimoni arquitectònic de l'IEI (Institut d'Estudis Ilerdencs) de Lleida, que consisteix en la rehabilitació dels cossos de pedra del coronament del campanar de l'església. L'obra està valorada en 21.888,48€.

El març del 2014 l'Església de va ser declarada pel Govern de la Generalitat Bé Cultural d'Interès Nacional (BCIN).

L'Ajuntament de la Granadella els darrers anys ha iniciat una tasca de recuperació i valorització del patrimoni arquitectònic del municipi.

OPINIÓ

PER LA TERRA DE LES OLIVES

El secà moldula el paisatge i el caràcter de les Garrigues. Com bé saben els pagesos de la comarca, és una terra que no es deixa fàcilment treure el suc. Però la magresa queda sobrerament compensada en descobrir la intensitat de les aromes, sabors, textures i qualitat dels fruits. Singularment els de l'oli d'oliva verge extra. Aquesta terra coneix les oliveres des de fa milers d'anys, quan els fenicis i els grecs les va introduir entre els ibers. És, però, a finals del segle XVIII quan arriba l'arboquina. A principis del segle XX, la comarca s'especialitza en aquest conreu, amb les cooperatives de motor.

A aquesta llarga tradició de conreu i producció, s'hi ha unit recentment una aposta per l'oleoturisme. Més valor afeïgit a la tradicional visita i compra d'oli a les cooperatives, que es pot continuar fent arreu de la comarca. A la Granadella, fa escassament uns mesos s'ha inaugurat el Museu de l'Oli, l'únic de la seva temàtica inclòs en la xarxa de Museus de la Ciència i la Tècnica de Catalunya. Amb l'ajut d'audioguies s'hi exhibeix el molí -intacte- amb què es va inaugurar aquesta cooperativa el 1920. Cofins, premses i piques de decantació acompanyats de 12 personatges virtuals -des de la somera fins al secretari o el jornalier- ajuden a comprendre l'elaboració de l'oli, i els múltiples vessants que atorguen protagonisme al conreu. Al mateix municipi, el també nou Centre de la Cultura de l'Oli de Catalunya és un espai dedicat a les sensacions: maridatges gastronòmics, tastos i presentacions. La Granadella proposa equipaments temàtics amb iniciatives com ara els cursos de pedra seca i el programa OleaTerra: concerts en espais naturals, amb la gastronomia de l'oli de fil conductor.

La marca Oleoturisme Garrigues aplega l'oferta de restauració, molins i laboradors privats i hoteleria. Als establiments adherits cuinen amb oli de la DO guisats tradicionals com ara la cassola de tros o els cargols. A semblança dels inicis de l'enoturisme, iniciatives com Olea Soul fan activitats a mida dels visitants: esmorzar de pagès, collita d'olives, dinars al camp i tastos guiat. Tota una terra per assaborir.

Eva Pomares

• Curs de pedra seca al CCOC.

OPINIÓ

AGRAÏMENT

Voldriem agrair a tot el poble de la Granadella que el passat dia 5 d'agost ens van ajudar a buscar al nostre net Arnau.

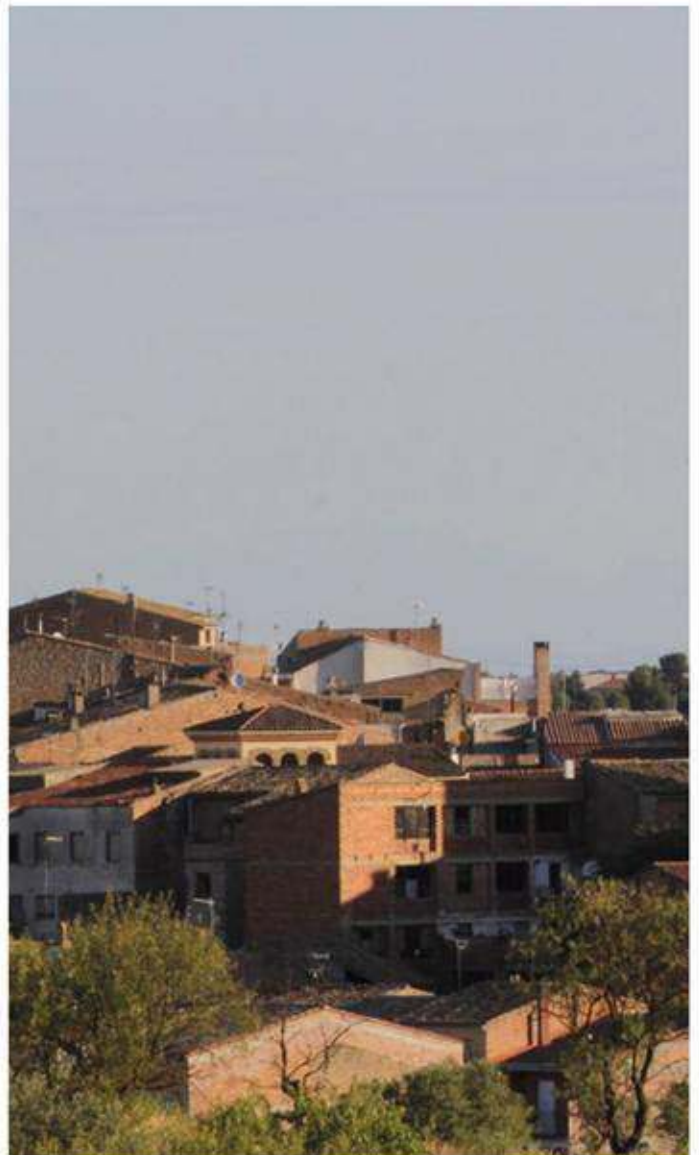
Mossos, bombers, ambulància,... tots els professionals i voluntaris, així com al jove Sergi Pardell que va tenir la sort de trobar-lo.

També volem resaltar la amabilitat que va tenir amb nosaltres el sr. Carles Gibert, l'alcalde, que ens va acompanyar en tot moment.

A totes les persones i nens del poble, que ens van recolzar en aquells tristos moments d'angoixa, així com a les persones més grans que en aquell moment no hi van poder ser.

Moltes, moltíssimes gràcies a tothom!

Pares i avis
família Caelles

XXIII FESTIVAL DE MÚSICA POPULAR I TRADICIONAL CATALANA

XXIII Festival de la Granadella

de música popular i tradicional catalana

19, 20 i 21 agost 2016

dia 19

- Els Tranquils (22:00h.)
- Morena Tradipatxanga (24:00h.)

dia 20

- Les Violines (19:00h.)
- Roba estesa (23:00h.)
- Germa Negre (1:00h.)

dia 21

- Vents de Riella (13:00h.)
- La Rondalla dels Ports (18:30h.)
- Orquestrina Trama (20:00h.)

La Granadella del 19 al 21 d'agost va esdevenir la capital de la música folklòrica catalana més singular en la XXIII edició del Festival de Música Popular i Tradicional Catalana.

El Festival, organitzat per l'Ajuntament el tercer cap de setmana d'agost, va omplir la plaça de la Vila de ball i festa amb un programa de concerts gratuïts on participaren un total de 8 grups de música folk d'arrels catalanes, on els sons populars de la gralla i l'acordió diatònic van ser els protagonistes.

L'edició d'enguany va tornar a les arrels de la música tradicional catalana amb un cartell de grups que despunten per la seva sonoritat i que conviden a ballar i a gaudir de la festa.

Altres activitats

Divendres 19 a les 19.00h es començà a escalfar motors amb una Caminada popular pel Terme.

La tradicional cursa de les pedretes i la cursa de la cordera van centrar les activitats lúdiques programades pel dissabte 20 d'agost.

Una Fira de productes artesans i un berenar amb la venda de pastissos de l'Associació de Dones, "El Roure", van ser altres activitats del Festival.

Festival Gastronòmic

La xef del restaurant El Castell de la Floresta, Montse Freixa, elaborà un sopar maridatge que va tindre lloc el dissabte 20 d'agost a les 21.00h. al centre de promoció de l'oleoturisme de Catalunya a la Granadella (CCOC).

LA JOTA DE LA GRANADELLA

La presentació es va fer dins dels actes del Festival de Música el diumenge dia 21 d'agost.

Antigament a La Granadella per la Festa Major s'hi ballava "El Ball del Sant", que era una jota. Aquest any es va recuperar dins el marc del Festival de música popular i tradicional catalana de la Granadella

La melodia està basada en la "cota de la Granadella" recollida pel mestre Emili Pujol, transcrita pel Joan Gibert i inclosa en el llibre "Història de la Granadella".

La coreografia, donat que no s'han trobat anotacions de com es ballava, l'etnògraf Miquel Flores proposa que prenguem com a referència l'estructura de les jotes que es ballen a les Terres de l'Ebre tenint en compte la proximitat geogràfica.

Es cert que antigament aquesta jota la ballaven els majors però en aquesta nova etapa cal que sigui una dansa participativa, oberta a totes les persones, de totes les edats, que tinguin ganes de ballar-la. Per aquest motiu s'ensenyà a ballar pel Festival de Música.

OLEATERRA

Fusió de gastronomia, música i art per gaudir d'una nit màgica a la Granadella.

Els antics dipòsits d'abastiment d'aigua de la Granadella, situats davant del CCOC, es van obrir per primer cop com a escenari d'esdeveniments artístics per acollir la segona experiència d'OleaTerra, que neix amb la idea de posar en valor el patrimoni cultural i paisatgístic de la Granadella i, per extensió, el de les Garrigues.

El dissabte 18 de juny (sempre en nits de lluna plena), es celebrà a partir de les 21:30h una nova experiència que combina l'observació dels estels, la gastronomia i la música al voltant de les harmonies celestes creades pel col·lectiu Òl. Aquesta experiència sensorial, que donà la benvinguda als visitants amb una infusió d'olivera i stèvia, elaborada pel Parc de les Olors de l'Albi, proposà la fusió de música i gastronomia seguint els quatre elements bàsics de la natura com són: l'aire, la terra, el foc i l'aigua, tot coincidint amb les 4 parts musicals en que s'estructura el concert.

Les gastrònomes, Montse Freixa, xef del restaurant El Castell de la Floresta i Montse Martínez, elaboradora d'oli biodinàmic de les Garrigues, jugaren amb aquests 4 elements bàsics de la natura preparant diferents tastos al voltant de la cuina de l'oli, fusionant els sabors de la cuina mediterrànea amb les vibracions armòniques de la música d'aquest singular grup.

Aquest viatge a través de les harmonies celestes es completà amb la llum d'espelmes creades per aquesta ocasió amb cera natural d'abella per Vita Lewis.

<https://www.facebook.com/oleaterra/>

<http://www.culturadeloli.cat>

EL CCOC

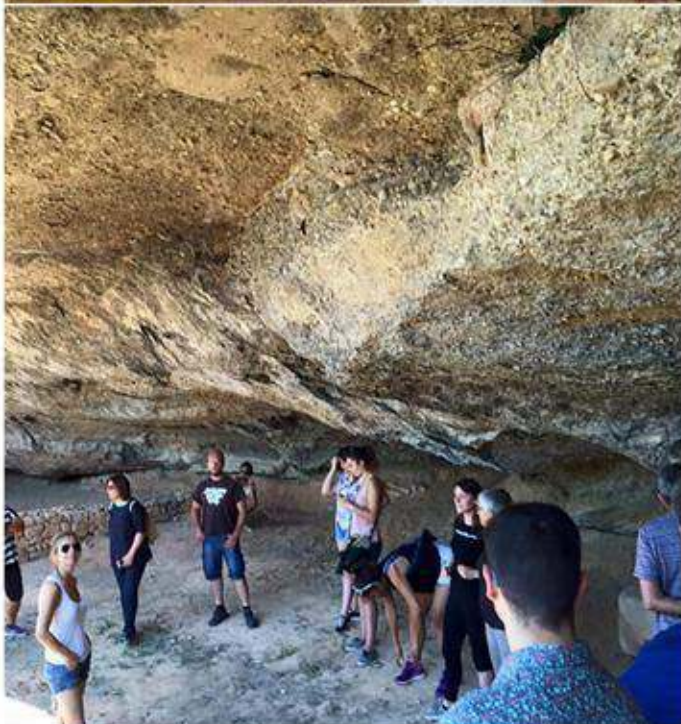
CURS DE'ESTIU DE LA UDL I NOVA OFERTA FORMATIVA 2016-17

Divuit estudiants universitaris varen participar en el curs-taller de la universitat d'estiu de la UdL impartit en el Centre de la Cultura de l'Oli de Catalunya (CCOC) titulat *Oleoturisme, Turisme 2.0 i Gastronomia Creativa*.

La familiarització amb els recursos turístics de la comarca de les Garrigues i la descoberta dels principals atributs de l'oli verge extra en els aspectes gustatius, sensorials i saludables, han satisfet les expectatives dels alumnes inscrits en aquest curs tot participant en una sessió pràctica de tast d'oli i una altra de cuina creativa. El màrqueting digital i les eines 2.0. ha estat també un contingut destacat del curs.

La finalitat de curs és promoure la cultura de l'oli i l'oleoturisme.

El Centre de la Cultura de l'Oli de Catalunya (CCOC) de la Granadella presenta l'oferta formativa del curs 2016-17 adreçada als centres educatius de Catalunya, la qual consta de sis tallers que amb el lema "*Experimenta la cultura de l'oli*" ofereix experiències vivencials i innovadores per tal que els escolars puguin descobrir de primera mà la cultura de l'oli.

L'any passat van participar als tallers del CCOC més de 1.000 escolars procedents principalment de les terres de Lleida, Tarragona i diferents municipis de la província de Barcelona.

En l'edició anterior el taller que va tenir més èxit va ser el de "*Pagesos per un dia – Anem a collir olives!*", el qual sol es pot realitzar en temps de collita de les olives, de novembre a gener, per aquest motiu aquest any s'ofereix un taller nou: "*Pagesos per un dia – Les feines del camp*", el qual es pot fer tot l'any; es visita un camp d'oliveres per tal d'aprendre l'ofici de pagès, el taller acaba amb la plantada d'una olivera.

D'altra banda, la inauguració del Museu de l'oli de Catalunya a la Granadella, realitzada aquest mes de març, permet disposar d'un nou espai formatiu, per tant, el nou taller que s'ofereix és "*L'oli i la indústria*", que inclou una visita interactiva al Museu de l'oli i molí d'oli per descobrir on i com es fa l'oli, perquè es construeix el molí, i quines són les repercussions socials i econòmiques que comporta.

Els altres tallers que es fan són: "*Hem begut oli*", és una iniciació al tast d'oli tot adquirint els coneixements bàsics sobre les qualitats de l'oli i les varietats d'olives, "*Oli, pa i xocolata*" i "*Fem cuinetes*", aquets estan dirigits als més menuts per tastar també l'oli però d'una manera més divertida.

Els CCOC és un espai innovador que, mitjançant una proposta educativa vivencial i adaptada als continguts curriculars dels alumnes, pretén promoure la cultura de l'oli entre els escolars de Catalunya.

OPINIÓ

LA BOMBA D'ODI

“... El dubte que em queda és: al final, qui és qui fa més mal? L'intel·lectual que desbarra com un enze, o aquell que, davant del foc amic, calla com un puta?...”

Fa uns quants articles www.vilaweb.cat/noticies/som-una-humiliacio/ vam explicar per què els catalans no podíem ser víctimes de delictes d'odi: el truqui és que, segons la fiscalia, no som cap col·lectiu nacional i, per tant, si no hi ha manetes, no hi ha galetetes. Quin descans, eh? Partim, doncs, de la idea que els catalans no som víctimes de cap dels centenars de milers de casos aïllats d'una xenofòbia que www.vilaweb.cat/noticies/un-informe-recull-desenes-dagressions-vexacions-i-insults-per-haver-parlat-en-catala/ no existeix. Si no hi ha víctimes, no hi ha agressors, i escolta, 'what a wonderful world'.

Doncs en aquest 'wonderful world' on els col·lectius no nacionals ens queixem per vici, cada vegada que algú ens deixa caure una bomba d'odi, per a més humiliació, hem de dir que plou. Un exemple recent de bomba d'odi és la llançada abans-d'ahir pel ciutadà (del món) De Azúa sobre una població de quaranta-sis milions de censats: 'L'educació a Catalunya és a mans de talibans.' Sí, dic quaranta-sis milions perquè l'odi se sembla, i on hi hagi dues orelles que l'escoltin, plim, allà va a parar la llavoreta. Després només cal regar i esperar.

Una bomba d'odi funciona així: l'atacant, situat en una posició elevada –com ara una cadira de la RAE–, deixa anar la infàmia que li dona la gana, i plis-plas, ja està fet: ara només cal contemplar-se les ungles mentre l'odi es dispersa i s'acumula a l'odi dels projectils anteriors, re-minant i penetrant encara més endins de les ànimes de la població. L'èxit està garantit: els catalans, per més que bordin, no els entendrà ningú (qui pot defensar a qui no entén?), i els quatre que no protesten en la seua llengua infecta, segons asseguruen les bombes d'odi anteriors, són com Goebbels, l'Estat Islàmic, Mussolini i Kim Jong-un. Sembla que faig broma, però el mal és irreparable.

De bombes d'odi n'hi ha recopilacions suficients per a empaperar les torres d'ivori dels que afirmen que 'els catalanistes també tacatà', com si aquesta munició se la pogués permetre qualsevol.

www.vilaweb.cat/noticies/la-bomba-dodi/ Per a tirar una bomba d'odi, criatura, has de tenir una cosa que es diu poder. Si no, com a molt és una cebeta, una rebequeria, un nyenyenyè. L'antiespanyolisme, per parlar amb propietat, no té cap poder a Catalunya, ni entre els dos milionets d'indepes, mira què et dic. L'antiespanyolisme és inútil, i essent antiespanyol no vas enlloc. Amb l'anticatalanisme, en canvi, les portes del poder se t'obren, les catifes et corren per sota els peus, les lloances s'elevan fins al cel. Sembrat i adobat sistemàticament sobre quaranta milions d'espanyolets, esdevé poder, i si ve de catalans, mmm, és PODER amb majúscules. Eficàcia provada, que deien als anuncis de Bloom.

Ara semblarà que canvio de tema, però no: l'altre dia vaig poder veure el fantàstic documental de Ventura Pons sobre la Colita, on tot de dones de la Gauche Diviné recordaven la seua feina, els seus viatges i els seus Boccaccios. Ja sabeu que De Azúa era d'aquesta colla, no ho dic per dir. Gent d'esquerres no practicant que arribaven a Boccaccio, a les festes, als hotels, i demanaven: 'Que ja s'ha mort Franco?', 'Encara nooo', els deien, i així anar passant. El documental el resumiré amb tres frases, una de cap al principi: 'Nos reíamos tanto...'; una de cap al mig: 'Nos divertíamos muchísimo...'; i una altra de cap al final: '... hasta que nos dimos cuenta de que también nos mataban'. Però no ens posem tristos! Entremig de les anècdotes sortien fotos meravelloses d'intel·lectuals i artistes fent les seues coses d'intel·lectuals i d'artistes, i entre els que encara són vius s'hi reconeixien els cantants i escriptors progressistes que segurament us vénen al cap, gent que encara tenen la barra de dir que són d'esquerres mentre callen com putes cada vegada que un dels seus sembla l'odi que plau a la ultradreta. Deu ser divertit, m'ho imagino. Perquè aquesta gent sí que sabien divertir-se mentre la foscor tocava als altres.

El dubte que em queda és: al final, qui de tots fa més mal? L'intel·lectual que desbarra com un enze, o el que davant del foc amic s'amaga callat com un puta? L'apologeta de l'odi que menteix per la seua causa, o el covard que no té la vergonya de desmentir-lo? Bé, com que no ho puc portar al fiscal, tindrè més temps per a pensar-hi. Mentrestant, una cosa sí que em té tranquil·la: que aquesta causa que necessita tant d'odi per a prosperar, sigui la contrària de la meua causa.

Marta Rojals

OPINIÓ

ALGO ES MOU A LES GARRIGUES

“... l'associació del Clúster de l'Oli de Catalunya, format per cin empreses, una d'elles és la Cooperativa de La Granadella, que en els darrers anys s'està reinventant per intentar ser un referent en el sector de l'oli d'oliva verge extra.”

Aquest estiu de 2016 he rellegit articles publicats a la revista *Lo Clarí* i pot ser bon moment per fer balanç dels darrers anys.

A la primavera del 2008, en l'article "Compromís per les Garrigues", comentava que *cal emprenedors, reforçar l'autoestima dels garriguencs, i emprendre accions valentes per millorar el nostre principal producte, l'oli, per a que la comarca sigui reconeguda per la seva qualitat. La divisió del sector de l'oli entre partidaris i detractors de la Denominació d'Origen, la poca capacitat d'empenta que demostren les cooperatives en fer una comercialització innovadora i diferenciada, la nul·la implicació de les administracions públiques en resoldre aquesta situació (Departament d'Agricultura, IRTA, Consell Comarcal, etc.), és la situació en que es troba la comarca.*

En el sector de l'oli s'han fet un nombre d'accions per part dels elaboradors. Les cooperatives estan comercialitzant diferents tipus d'oli d'oliva, han registrat marques comercials, produeixen oli "premium" amb botelles de disseny, i han entrat en circuits comercials abans impensables. Han aparegut elaboradors privats d'oli de qualitat: Oleum Flumen de Vinaixa, Oli 9 segons d'Arbeca, Oli Soleil del Soleràs, Olicatessen dels Torms, i Oleic Bovera (potser me'n deixo algun). S'elaboren productes amb l'oli d'oliva com bombons, xocolata, bàlsam labial, cremes corporals, sabons, olis aromatitzats, etc. I el 28 de juliol de 2016 es va signar l'acta fundacional de "l'Associació Clúster de l'Oli de Catalunya", amb l'objectiu d'agrupar empreses del sector per solucionar problemes i reptes comuns, així com identificar oportunitats de negoci per a les empreses associades. Fa més d'un any, vaig comentar en un article que GlobaLleida havia realitzat un estudi i estava impulsant la creació del Clúster. Cal felicitar a les cinc empreses que han tingut la valentia de ser els fundadors: el Grup Actel (que en olis té Agrolés), ARP Catalonia (que té la marca Oleum Flumen), la Cooperativa Sant Antoni Abad de La Granadella, la cooperativa Sant Isidre de les Borges i Grup Borges de Tàrraga. És un gran orgull que de les cinc empreses, quatre siguin de les Garrigues i una d'elles sigui la Cooperativa de La Granadella, que en els darrers anys s'està reinventant per intentar ser un referent en el sector de l'oli d'oliva verge extra.

En l'àmbit de les administracions també hi ha hagut passos en aquest sentit, un dels quals s'acaba de comentar, l'impuls i el suport de GlobaLleida a la constitució del Clúster de l'Oli de Catalunya.

El Consell Comarcal va aprovar el juny del 2016 el "Pla Estratègic territorial de la comarca de les Garrigues 2015-2025. Foment del desenvolupament econòmic local i l'ocupació", on es reconeix que cal potenciar l'autoestima dels

garriguencs cap a la pròpia comarca i creure en els recursos disponibles que són de gran potencial, així com potenciar l'esperit emprenedor i el foment del talent. Si el Consell orienta recursos per tirar endavant les línies estratègiques i les accions que es proposen en el Pla, suposarà un canvi important.

Potser l'únic que no evoluciona positivament és la situació de la Denominació d'Origen Protegida Les Garrigues. Passen els anys sense aconseguir retornar a la unitat inicial, i semblava que les eleccions a la Junta podia suposar un canvi de tendència a l'haver dos llistes i obrir un cert debat de programes i maneres de fer. Però les impugnacions i els recursos encara han enrarit més el clima. Esperem que la nova junta sàpiga reconduir la situació i tornar a la unitat del sector.

Durant aquests anys ha aparegut l'Oleoturisme, al qual s'ha fet referència en un parell d'articles. L'impulsor a la comarca va ser l'Ajuntament de La Granadella, que el va presentar a finals del 2011, i s'ha anat escampant com taca d'oli cap a altres institucions. Així l'abril del 2014, la Generalitat va presentar el projecte Oleoturisme a Catalunya, i aquest 2016 el Consell Comarcal l'ha inclòs com un projecte dins del Pla estratègic de la Comarca.

La posada en funcionament a la Granadella del Centre de la Cultura de l'Oli de Catalunya a primers del 2015, la realització de nombroses activitats vinculades a l'oli en aquest espai durant aquest darrer any i mig, l'obertura del Museu de l'Oli de Catalunya aquest 2016, s'hi van afegir més accions, com l'edició de "Les rutes dels Paisatges de l'Oli a les Garrigues Altres" de l'Editorial Piolet. Inclou el mapa i guia del termes de Bellguarda, Bovera, la Granadella, Juncosa, Soleràs i els Torms, i va ser presentat als Torms e 6 d'agost, amb la presència de l'escriptor Àlex Broch i del geògraf i ambientòleg Martí Boada. Escoltar com dos persones amb tant bagatge cultural i que no pertanyen a aquesta comarca, lloaven el territori de les garrigues i els seus valors, ens va incrementar l'autoestima dels garriguencs.

També s'han fet nombroses actuacions de recuperació del patrimoni a quasi tots els pobles de les Garrigues, s'ha posat en marxa o consolidat cellers de vi a l'Albagés, Fulleca, Arbeca, Pobla de Cérvoles i el Vilosell, s'ha introduït el cultiu del safrà a l'Albagés, s'ha creat el Parc de les Olors de les Basselles a l'Albi, i moltes altres iniciatives que segur que em deixo.

El dia a dia ens impedeix tindre perspectiva i sembla que les coses continuen igual que fa 8 anys. Però si en una època de crisi com aquests darrers anys s'han emprés totes aquestes accions és que alguna cosa es mou per les Garrigues. Potser poc a poc, sense fer soroll, però amb bona lletra.

Josep Maria Sentís Suñé

CENTRE DE SERVEIS

MEMÒRIA HISTÒRICA

ENTREVISTA A MARIA ARAN SABATÉ

“... Com anècdota puc explicar que de petita quan s’encenien les llums del carrer a la nit la canalla saltàvem contents perquè a casa encara no n’hi havia.”

La Maria sempre ha estat una dona molt enèrgica i treballadora. Va tenir quatre fills, dos nois i dues noies. Ve al Centre de Serveis des de l'any 2012 inicialment als Tallers i des del 2015 hi assisteix realitzant tot tipus d'activitats. Actualment té 92 anys.

• Que recorda de la Granadella quan era petita?

Nosaltres teníem un cafè, és deia “Lo cafè del Picot”. Jo tenia uns deu anys. Hi havia dos sales, una era la sala per prendre cafè i en un altra sala jugaven a cartes etc. També es feia teatre. El teníem on és ara la placeta, que actualment és la Plaça Vicenç Blanch. Es servien dos copes (una pel cafè i un altra amb aigua). Allí es va començar a fer la revista “Clarí”, hi ha antics escrits del meu padrí.

Abans de la guerra, al enmalaltir el meu pare la família va deixar el cafè, i es van fer casa nova al carrer Vall de Boters (“Casa Picot”).

Al poble també recordo que alguna vegada a l’any es ballaven jotes i es venien coques.

Jo vaig anar a l’escola a dalt al Convent de les Monges. Després de la República les monges van voler marxar.

• Quines coses creu que han canviat a la Granadella històricament?

Abans la plaça era rodona. Recordo que quan es va fer la primera escola es van plantar uns arbres i s’han conservat. Els arbres de la plaça tenen més de 100 anys. El poble ha canviat molt per a bé.

• Ens podria explicar què és el més típic del poble?

La Festa Major, l’ermita de St. Antoni, les orelletes, les coques de tres gallons, la coca de Sant Antoni, els barrequets...

• Com valora els canvis o avenços que tenim al poble i que abans no hi eren? Ens pot explicar alguna anècdota de com es vivia abans?

Quan hem vaig casar tenia 18 anys, l’any 1942.

Quasi cap casa no tenia cambra de bany. Hi havia les comunes, tothom tenia un corral. Si tenies terrat hi havia una sortida amb un seient amb una part de fusta i una tapa que anava al corral.

Els carrers eren de fang i terra, no hi havia clavegueres. L’aigua la teníem que pujar amb càntirs. Al carrer Ruera hi havia una font, nosaltres anàvem a buscar allí l’aigua i la deixàvem a l’angolfa de casa en un dipòsit.

Els treballs al camp eren més feixucs. Abans l’home segava amb la dalla i la dona, en general, feia el menatge al darrera. A l’acabar havia de fer vent per treure la palla i que quedés el blat. Per conservar la palla feien un paller i a dalt de tot com una teulada amb fang a sobre.

Les dones feien les faldes i plegàvem les olives de terra. També el segar, batre, collir ametlles i olives...

La vestimenta també ha canviat molt, abans les dones portaven tres o quatre faldetes.

Com anècdota puc explicar que de petita quan s’encenien les llums del carrer a la nit la canalla saltàvem contents perquè a casa encara no n’hi havia.

• Què voldries transmetre de la teva experiència a les noves generacions que consideres important?

Que l’important és estimar, jo vaig tenir la sort de casar-me amb en Josep Maria Aran (li deien lo ballivell pel nom de la casa), i també ser bona persona amb els altres.

LA VIDA FRÍVOLA

UNES CARTES DE PAULINO MASIP

“... Masip va ser en els primers anys de la dècada de 1930 director de dos importants diaris de Madrid, de primer de *La Voz* i després d'*El Sol*, i durant uns mesos de la Guerra Civil, va dirigir *La Vanguardia*, de Barcelona...”

Un dels primers articles que vaig escriure per a la nostra revista, el 1999, el vaig dedicar a Paulino Masip (1899-1999) amb motiu del centenari del naixement. Han passat, doncs, disset anys des de llavors, i al llarg d'aquest temps no ha fet més que créixer l'interès del món literari per l'obra de Masip. Hi han contribuït de manera decisiva, entre altres causes: el congrés *Sesenta años después. El exilio literario de 1939*, celebrat a Logronyo aquell mateix any 1999 per la Universitat de La Rioja, que va fer objecte d'atenció especial la trajectòria literària de Masip; les reedicions de diverses obres de l'escriptor a càrrec de la professora Mª Teresa González de Garay; el coneixement progressiu de la seva producció com a periodista -Masip va ser en els primers anys de la dècada de 1930 director de dos importants diaris de Madrid, de primer de *La Voz* i després d'*El Sol*, i durant uns mesos de la Guerra Civil, va dirigir *La Vanguardia*, de Barcelona-; una valoració feta cada dia amb més elements de judici de la labor que va desenvolupar a Mèxic, entre 1939 i 1963, com a guionista de cinema -va escriure els guions de més de setanta pel·lícules- i, potser sobretot, la convicció molt estesa avui que la novel·la més destacada de Masip, *El diario de Hamlet García* (Mèxic, 1944) -reeditada a Espanya el 1988, el 1989 i el 2001, i que torno a recomanar vivament als lectors de *Lo Clarí*-, és una de les millors novel·les publicades pels escriptors espanyols exiliats el 1939. Cal reconèixer, però, que una part de tot això no hauria estat possible sense aquell excel·lent crida que va ser el llibre de la professora Anna Caballé, *Sobre la vida y obra de Paulino Masip* (Barcelona, 1987), quan l'obra de Masip havia quedat gairebé oblidada entre la boira dels morts a l'exili.

D'altra part, fa uns anys els hereus de l'escriptor Rafael Tasis (1906-1966) van dipositar a la Biblioteca d'Humanitats de la Universitat Autònoma de Barcelona el llegat documental, molt ampli, d'aquest novel·lista, autor teatral i crític literari. L'amic i col·lega Francesc Foguet, professor de l'esmentada universitat, va tenir no fa gaire la generositat de fer-me saber que, en el llegat documental de Tasis, havien aparegut catorze cartes que Paulino Masip li havia adreçat entre 1955 i 1957. No sé si Tasis i Masip ja es coneixien poc o molt de l'any i mig que el segon va passar a Barcelona durant la Guerra Civil. Però em consta, després d'haver llegit les cartes de què parlo, que els va posar en contacte directe l'any 1955 un altre escriptor, Vicenç Riera Llorca, també exiliat molts anys a Mèxic com Masip. En canvi, Rafael Tasis es va exiliar a França el 1939, d'on va tornar el 1948 per convertir-se, a poc a poc, en un dels opositors més actius de la cultura catalana al franquisme. De l'obra de Rafael Tasis em permeto de recomanar, especialment, als lectors de la nostra revista les novel·les *Un crim al Paralelo* (1960), un bon relat policíac, i *Tres* (1966), una visió panoràmica, molt atractiva, de la societat catalana entre el final de la Primera Guerra Mundial i el començament de la guerra espanyola a través de tres

personatges representatius de tres sectors diferents de la societat d'aquell temps.

Per les seves característiques, tinc la intenció de publicar les cartes de Paulino Masip a Rafael Tasis en una revista especialitzada. Però, abans, he volgut que els lectors de *Lo Clarí* coneguessin completa almenys una d'aquestes cartes, tramesa per Masip a Tasis per agrair-li la carta que aquest li havia enviat en saber la mort de la seva mare, la granadellenca Dolors Roca Llop, que es va produir a finals de 1955. En la carta que reproduiré tot seguit, s'hi pot observar clarament un dels drames dels exiliats: la separació durant molts anys de les persones més estimades, de vegades per no tornar-les a veure mai més.

Miquel M. Gibert

México, 20 enero 1956

Mi querido amigo Tasis: Acabo de recibir su carta. Muchas, muchísimas gracias de todo corazón. Justamente yo le estaba escribiendo una carta para comunicarle la desgracia que ha caído sobre mí. dejé que transcurriera algún tiempo, dándomelo para sosegar un poco, y mi hermano Jaime me alcanzó (1).

Usted, que ha padecido el mismo dolor en circunstancias parejas, se imaginará el trastorno que me ha producido. sabía, naturalmente, que pasados los ochenta años la amenaza era constante y no podía formarme ningún género de ilusiones. Vi a mi madre por última vez en marzo del 36. Poco después llegó la guerra (2), luego el exilio, total que pude darme por huérfano desde que salí de España. Toda esperanza de volver a verla se había perdido.

Ahora tengo algún remordimiento. ¿Hasta qué punto tenía la obligación de, rompiendo con todo, darle a la viejecita la alegría de verme, aunque fuere con riesgo por mi parte? Pero no podía ser. Jugamos, perdimos y hubo que atenerse a las consecuencias de nuestros actos conscientes y deliberados. La lealtad con uno mismo y con los compañeros de emigración lo exigían.

Hice lo más que pude, y fue enviar a mi esposa y a mi hija mayor, que ambas la adoraban con amor recíproco, a España para que vivieran con ella unos meses (3). Fue la gran alegría de su vida y, en cierto modo, yo la compartí. No podía hacer más.

Otra vez, muchísimas gracias por su cordial solidaridad, y reciba un muy, muy fuerte abrazo de su amigo

Paulino Masip

(1) El seu germà, el pintor Jaume Masip Roca, es va anticipar a l'escriptor a l'hora de donar la notícia a Tasis de la mort de la mare de tots dos germans. És prou sabut sabut, altrament, que Jaume Masip, a finals dels anys setanta del segle passat, va fer donació a l'Ajuntament de la Granadella d'una part significativa de la seva obra pictòrica.

(2) En esclatar la guerra, Dolors Roca va quedar en territori franquista. El seu marit, el també granadellenc Jaume Masip Ardévol, pare de l'escriptor, havia mort ja feia anys.

(3) La muller de l'escriptor, Fernanda Echazarreta, i la filla gran, Dolores Masip Echazarreta, van tornar el 1950 a Espanya durant uns mesos.

INS L'OLIVERA

NOUS ENSENYAMENTS, NOUS PROJECTES

“... aquests projectes ens ajuden a adaptar-nos progressivament als canvis del món educatiu per oferir una educació de qualitat a través de noves metodologies que serveixen per obtenir coneixements però també per saber estar i fer a la vida.”

La velocitat en què canvia la societat i les innovacions que es proposen per adaptar-se als nous temps són constant en qualsevol faceta de la nostra vida.

L'àmbit de l'ensenyament viu transformacions contínues i els/les professionals que estem en contacte amb els/les joves ens cal fer un pas més per centrar-nos en nous enfocaments d'aprenentatge que permetin desenvolupar un treball integral i competencial amb l'alumnat.

Els centres educatius són el mitjà essencial per transmetre el coneixement però a més, en l'actualitat, passen a ser complementaris amb altres aspectes de la vida social. Per avançar en aquesta línia hem encetat dos projectes al centre que ara us volem presentar.

Projecte Aquí en parlem

Des del curs 2015/16 hem apostat per formar part del projecte *Aquí en parlem* de l'Obra Social « la Caixa » i la Generalitat de Catalunya, adreçat a promocionar en els centres de secundària el treball competencial i curricular de la **prevenció del consum de drogues**. La proposta pedagògica s'orienta a fomentar una actitud crítica vers el consum de drogues, amb un èmfasi especial en la presa de decisions i la responsabilitat personal.

Per poder dur a terme el projecte amb èxit el professorat ha realitzat una formació prèvia. Posteriorment, des de les diferents matèries s'ha realitzat un treball per informar, prevenir i sensibilitzar els/les joves sobre la realitat de les drogues.

Al llarg d'aquest treball hem aplicat noves metodologies d'aprenentatge perquè mentre el professorat fa de guia a través d'uns materials i tot un seguit d'eines proporcionats per la plataforma, l'alumnat participa activament i descobreix pel seu compte amb dinàmiques i situacions pròximes a la seva quotidianitat.

En aquest mateix projecte l'alumnat de 4t d'ESO ha participat al concurs de *Píndoles de prevenció* en què va obtenir amb el seu treball a la matèria d'informàtica el primer premi de Catalunya en la categoria artística / literària.

Projecte de coeducació

El curs 2014/15 vam iniciar el Projecte de coeducació amb

la finalitat de fomentar una educació que potencia la igualtat real d'oportunitats i l'eliminació de tota mena de discriminació per raó de sexe.

Per tal de desenvolupar aquest projecte i sensibilitzar a la comunitat educativa de la seva importància es realitzen un seguit d'activitats de diferent caire. A continuació us informem d'algunes que hem treballat al llarg del curs 2015/16: *Commemorar dates significatives* com el Dia internacional de la no violència i el Dia Internacional de les Dones amb un treball interdisciplinari.

Treballs d'aula en els diferents grups. A 1r d'ESO la dinàmica *“Ell i Ella”* per diferenciar el que és biològic (sexe) de tot el cultural (rols i estereotips associats al gènere) en homes i dones. A 2n d'ESO l'activitat *“Qui és Qui”* per analitzar si existeixen diferències entre homes i dones respecte les activitats que desenvolupen, l'accés als recursos i la participació en la presa de decisions. I finalment, els grups de 3r i 4t d'ESO ha realitzat un treball de camp per conèixer *Els noms dels carrers dels seus pobles* i, posteriorment, fer un estudi estadístic del nombre de carrers que porten nom de dona i nom d'home.

Participació a la jornada *Per què no puc fer-ho?* adreçada a l'alumnat de 4t d'ESO amb la finalitat de presentar els estudis universitaris sense estereotips de gènere.

Participació de l'Entitat del *Punt d'Informació Juvenil* amb una dinàmica dirigida a tot l'alumnat sobre el llenguatge sexista i no sexista.

Pensem que aquests projectes ens ajuden a adaptar-nos progressivament als canvis del món educatiu per oferir una educació de qualitat a través de noves metodologies que serveixen per obtenir *coneixements* però també per *saber estar i fer a la vida*.

Per acabar us deixem una frase del filòsof xinès Confuci per a la reflexió de la tasca que dia rere dia ens incumbeix a tots i totes.

«L'educació engendra seguretat. La seguretat engendra esperança. L'esperança engendra pau.»

Gaudiu de l'estiu!

Pilar Ichart Magri

POESIA

AIGUA ALS ORDINS d'Ignasi Revés

DRAGOLÍ

Ajaçat a la roca secana
 Degustes ullades solanes de fred
 Arrapat a la blanca façana
 Xarrupes electra al mes de la set.

Vesteixes colors de fera garriga
 Ets camí, esbalç, molsa i espiga
 Apretes a córrer sense fregadís
 I amagues la cua darrera el pedrís.

T'han caigut les ales i el foc s'ha escanyat
 Han passat los dies d'esperar rescat
 Ara la canalla t'empaïta en la nit

I t'afusella amb gomes de pollastre
 Fenya tens en no produir un empastre
 I guardar forces per encalçar un mosquit.

AIGUA ALS ÒRDINS

Aigua als òrdins
 crida el poble
 quan la pluja rega el camp.

Aigua als òrdins
 bona nova
 les collites se fan grans.

Aigua als òrdins
 mars en terra
 són los arbres navegants.

Aigua als òrdins
 tots a casa
 i els garlaires, pac al bar.

GARBINADA

Lo sol pega com un mall
 Les pedres busquen l'ombra
 De la serra a la vall
 Tot sembla a punt de fondre.

Però quan la tarda afluixa
 Entra la garbinada
 Homes i bèsties bufen
 I assequen la suada.

Sigui fresca o covada
 Sigui forta o manyaga
 La vella garbinada
 Lo viure afalaga.

L'ESPONA

L'oncle Ignasiet de Casa Malena
 No era gaire amic de les arts
 Ni llibres, ni musiques, ni escena
 Son món era el tros, la plaça i lo bar.

Però quan sortia de Sarroca
 Pel camí que mena a l'Extremera
 Sempre parava al mateix rogle:
 Davant d'una espona dreturera.

Pedres grosses, fortes, mascarades
 Ni una sortia de la filada
 Quatre pisos de roques cairades
 Paret recta, noble i ben plantada.

I l'Ignasiet de Casa Malena
 Que no era molt amic de les arts
 Es rendia enfront d'una espona
 Que un mestre va alçar al mig del secà.

SEGARRA-GARRIGUES

Llargues venes verdes
 Arbraran la terra
 Basses plenes d'aigua
 Pigaran la serra.

Masos, bombes, goters,
 Noves carrerades
 Panissos i fruiters
 Cases encantades.

Somiar és de franc
 Però el canal val diners
 I l'hauràs de pagar
 empenyorat pagès.

Daràs lo que no tens
 Faràs lo que no deus
 Oïràs lo que no entens
 Creuràs lo que no creus.

I quan t'hagin pelat
 O no tinguis delfí
 Aniràs a mercat
 A malvendre el destí.

OPINIÓ

TORNAR LA CANALLA AL CARRER

“... Sortir alguna estona de tant en tant no basta perquè s’assumeixi com a cosa natural. I la llibertat és un valor suprem que, per fer-te’n capaç, ajuda molt haver-lo exercit. La infantesa continua sent un moment òptim per fer-ho.”

Al meu poble i als que freqüento observo els carrers. Hi veig gent però hi trobo a faltar canalla. No veig grups de nens sols pel carrer. Bé, n’hi ha algun a prop dels parcs grans i a les perifèries, però no més. Com a símptoma i ja que som a l’estiu, tenim la desaparició dels focs de Sant Joan concebuts íntegrament pels infants. Què ha passat que pels carrers ja no hi ha nens? “Ni aquí ni enlloc -em diuen-. I compte, que segons com està mal vist!”

Pregunto. Se’m respon que, d’una forma generalitzada, el format es va exhaurir a principis dels 90. Em donen raons que em convençen i raons que no. La primera, el cotxe. Abans n’hi havia un per casa i no a totes; avui gairebé a totes n’hi ha dos i a voltes tres. Pel cap baix, el triple de màquines! La segona, el caliu social que s’ha esvanit: la mare o la padrina que s’estaven a casa, la veïna que feia vida al portal, el botiguer... Això versus la casa buida, el carrer buit. També ho entenc, i va lligat als temps. Les raons que no em convençien: la profusió de raptaires i gent de mala fe. Moderna versió de l’Home del Sac fins a mil voltes anomenat. Déu me’n guard avui de tocar un nen!

En moltes menjades amb els amics s’acaba parlant de canalla. És lògic, és el que vivim, patim i gaudim. Inevitablement, la conversa ens retorna a la nostra, d’infantesa. I és llavors que, d’una determinada generació enrere, i sense ser-ne gaire conscients, fem una defensa abranda-da del concepte de llibertat. La llibertat en estat pur de l’infant que vam ser. En sortir d’escola, el cap de setmana, de vacances. La llibertat de sortir de casa a una hora i no tornar fins a una hora convinguda. Sense més condicionants. Quina confiança tenien els pares de llavors en els fills... ¿Era inconsciència? És evident que el rang de l’infant en la societat ha pujat esglaons. Es tracta d’escatir si el tracte amb els menuts -en aquesta qüestió- estava basat en una relació més confiada i espontània, més natural. Per contra, la realitat d’avui la coneixem prou: els nens fan l’horari

escolar i, tot seguit, comencen les extraescolars ordinàries, i en cap de setmana i vacances, les extraordinàries. A casa, les pantalles en els seus diversos formats ocupen bona part del temps que queda vacant.

On queda la noció d’aquesta llibertat en plenitud? Aquest sentit s’adquireix per reiteració i per absència de guia (parental o d’altre tipus). Abans els nens de la capital que anaven al poble l’adquirien a base de passar-s’hi tot l’estiu. I encara no prou... Sortir alguna estona de tant en tant no basta perquè s’assumeixi com a cosa natural. I la llibertat és un valor suprem que, per fer-te’n capaç, ajuda molt haver-lo exercit. La infantesa continua sent un moment òptim per fer-ho.

En segon lloc, vivim en una societat amb una gran dosi de realitat virtual: l’economia és financera; des del telèfon i les xarxes resollem gran part de les necessitats i gestions diàries; les fotos i les cartes es veuen, no es toquen; a diferència de 40 anys enrere, quan més de la meitat dels pares devien ser pagesos, viatjants, botiguers, obrers o paletes, avui hi ha pares que tenim dificultats per fer entendre als fills el nostre ofici. Davant d’aquesta immaterialitat, el substrat, les relacions i el joc del carrer són ben tangibles.

I tercer. Els nens d’ara afrontaran el futur amb una gamma de capacitats tècniques (idiomes, música, esport...) que aquelles generacions no vam tenir o que hem assolit més tard. Ells les han adquirint a partir dels 5-6 anys a base de sumar hores a la seva jornada. Però aniran mancats de l’habilitat social que confereix relacionar-se amb desimboltura i visió en entorns que d’entrada els són més desconeguts i, algun cop, hostils. El dia que el nostre nen de deu anys arribarà espantat a casa perquè uns matxots l’han fet córrer ens esverarem. Però objectivament, i si l’infant aprèn de les circumstàncies al ritme comú, haurà adquirit eines per evitar tornar a passar pel tràngol i gestionar-ho d’una manera diferent. Si no ho fa als 10 ni als 12, s’hi acabarà trobant als 18, amb un dany objectivament més alt.

En resum, perdent el carrer perdem tres elements: la noció de llibertat en estat ple (una cosa més profunda que l’anomenada autonomia); contacte amb la realitat, i habilitat social. I totes tres van lligades, si més no indirectament, a un quart: la creativitat.

En molts indrets la gent es queixa que els adolescents es tanquen en locals. No és estrany, és la continuïtat lògica a una infantesa encaixada en un o dos grups de congèneres. Diverses ciutats s’han adonat de la gravetat del que hem perdut i s’han posat a treballar. Hi ha maneres, i a la xarxa comencen a proliferar experiències, algunes de ben propèrtes. Per tot això, els pares que realment vulguin donar una formació més completa que no s’oblidin del carrer. Ningú no el reivindica i no surt a cap manual. Ni un. Però és bàsic. I marcarà diferències.

Ramon Queralt

HERÀLDICA DELS COGNOMS DEL POBLE NOGUÉS

Cognom procedent de Catalunya, s'extengué cap al sud.

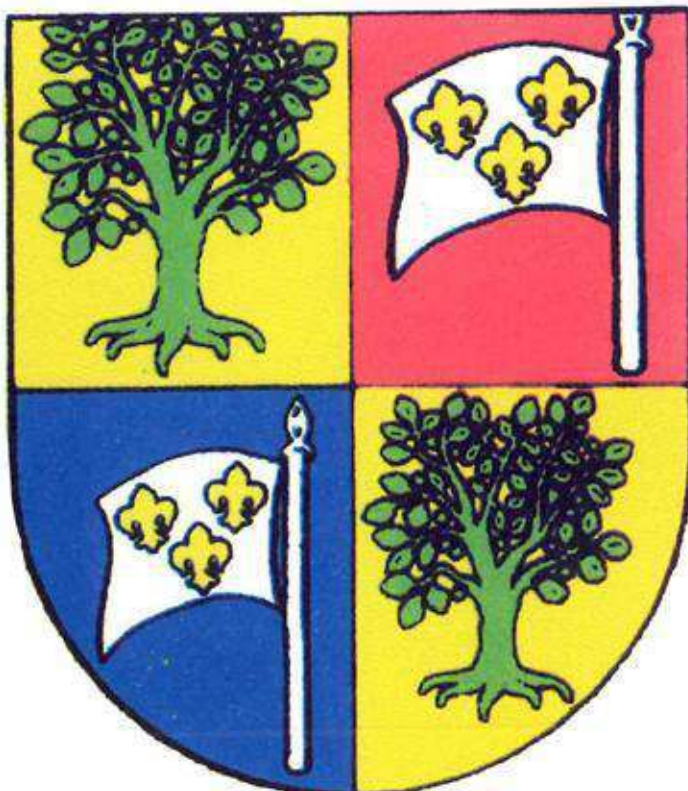
Fundaren cases a Borja i a València.

Armes: Els de Borja usen: quartejat; primer i quart, d'or, un

anoguer de sinoble; segón de gules i tercer d'atzur, els dos

cerregats d'una bandera de plata amb tres flors de llis d'or.

Pere Àngel Sunyer

TELÈFONS D'INTERÈS

• AJUNTAMENT	973 133017
• BIBLIOTECA-MEDIATECA	973 133719
• CCOC	973 094101
• CENTRE CÍVIC	973 133098
• CAP	973 133207
• CENTRE SERVEIS GENT GRAN	973 133710
• BOMBERS	973 133080
• COMUNITAT DE REGANTS	973 133426
• MANTENIMENT DEL REC	608 198996
• PROMOCIÓ ECONÒMICA	973 133017
• ASSISTENTA SOCIAL	973 133408
• MOSSOS D'ESQUADRA	088
• MUSEU DE L'OLI	973 133012

RACONS DEL NOSTRE POBLE: On es troba aquest espill?

Resposta de *Lo Clarí* núm. 67: Del pati de baix de l'Institut.

IMATGES DEL PASSAT

BON PROFIT

PRÉSSEC DE SETEMBRE EN ALMÍVAR AMB CREMA I MELMELADA DE MÓRES

Ingredients per a 4 persones:

- 4 préssecs de setembre
- 400 ml d'aigua
- 1 litre de llet
- 12 ous
- 1 baina de vainilla
- 200 g de sucre
- Pell d'una llimona
- 4 cullerades de mermelada de móres

Elaboració:

Obriu el préssec per la meitat sense treure-li l'os. Poseu en una olleta 150 g de sucre i aigua a bullir; quan bulli, poseu-hi les meitats de préssec dins a foc lent, fins que el color i la textura sigui de préssec amb almívar. Apagueu-ho i reserveu-ho a la nevera.

Poseu la llet i els 50 g de sucre, la baina oberta de vainilla i la pell de llimona a infusionar (no cal que arribi a bullir); coleu-ho.

Bateu els rovells en un bol i aneu afeigint-hi la llet colada sense deixar de remanar-ho; torneu la barreja a la cassola a foc molt lent i no deixeu de remenar-ho. Sabrem que està llesta quan, amb la cullera, hi fem una ratlla amb el dit i les dues parts de crema no s'ajuntin (sobretot no pot bullir!).

Refredeu i emplateu la crema, poseu-hi el préssec al damunt i guarniu amb una cullerada de mermelada de móres.

Maridatge:

Colors Blanc. Celler: Cérvoles Celler. Any 2012

Varietat de raïm: 75% macabeu i 25% chardonnay

Temperatura de servei: 8-10 °C

Les aromes del vi, amb els tocs tropicals del chardonnay, seran semblants a les del préssec. La textura de la crema serà semblant a la untuositat del vi i la mermelada de móres ho arrodonirà tot.

loclari@hotmail.com
www.lagranadella.cat
www.culturadeloli.cat

COL·LABORADORS

*El Rebost
de la Miriam*

Pla de la Vila, 7 · 25177 · La Granadella
Tel. 645 701 470

**CONSTRUCCIONS
J. M.ª NAVÀS MIRALLES**

TELS. 973 133 495 - 618 105 367
LA GRANADELLA

Perruqueria i Estètica

Gemma

Pla de la Vila, 6
La Granadella

perruquerialesteticaGemma@Facebook.com

Tel: 686 61 05 19

"la Caixa"

Tallers

Pardell

mecànica i electricitat

Josep Ramon Pardell i Anglés

Ctra. El Soleràs, s/n
25177 LA GRANADELLA (Lleida)

Tel. 973 133 071

Molí de la Vall Major

Carretera de Lleida, s/n
25177 LA GRANADELLA
Les Garrigues (Lleida)

Tel. 973 13 37 28
Fax 973 13 37 28

Taller de Reparació de Vehicles i Pneumàtics

FELIP TUDEL i CHOY

Reparació de Tubs Hidràulics
d'Alta Pressió

c/ La Pobla, 58
25177 LA GRANADELLA (Lleida)

Tel. i Fax: (973) 13 35 78 · Telf. Part. (973) 13 31 19

**Forn
Marcel**
pa i pastes

**Marcel
Farran
Tolosa**

Pl. Vicens Blanch, 8
25177
La Granadella
(Lleida)

Tel.: 973 133 508

SENDRÓS SL
FRUITS SECS

PARTIDA **COLL JUNCA S/N**
TEL. **973 133 740** · FAX 973 133 741
25177 · **LA GRANADELLA** · LLEIDA

www: **sendros.com**
E-Mail: **info@sendros.com**

FORN DE PA
Albert
Tel. 13 30 48
LA GRANADELLA

Fruits secs

Ctra. Soleràs, s/n.
25177 La Granadella (Lleida)
Tel.: 34 973 13 37 30
Fax: 34 973 13 36 88
e-mail: alicsa@alicsa.es
web: www.alicsa.es

ALICSA

**STOP
BAR**

PLA DE LA VILA, 32
TEL. 973 13 30 59
25177 LA GRANADELLA (LLEIDA)

ALMON
Serveis Generals

Alberto: 630.56.18.13 Montse: 606.30.00.94
Viver d'Empreses Garrigues Altes, despatx número 1
(C/ Vall d'en Roher, 9 - La Granadella)

SF S.C.P.
Sas Fusters

C/ La Pobla, 69
25177 · **La Granadella** · Lleida

Tels. **973 133 083**
650 934 861
630 149 035

xavier · mercè

MATERIALS DE CONSTRUCCIÓ

C/ Marina, 35
25177 LA GRANADELLA (Lleida)
Tel. 973 13 31 10 • Fax 973 13 33 33 • Mòbil 649 966 599
e-mail: xaviermerce@hotmail.com

Queviures ca la Silvia

Pollastres
a l'ast

Plaça Vicens Blanch, 5 • 25177 La Granadella
Tel. 973 133 587

CARNIS SERIA SERÓ

Pla. 5 Telèfon 973 133 311
LA GRANADELLA (Lleida)

Oli d'Oliva Verge Extra
procedent d'olives arbequines

degustus®

Vall de l'Oliver®

COOPERATIVA AGROINDUSTRIAL CATALANA, SCCL

NUM. PL. OP-BA / COD. ED-01-01-01

PL. JOAN PERUCHO, 4 / TEL. 973 13 30 12 / 25177 LA GRANADELLA - LES CARRIGUES (LLEIDA - ESPAÑA)
www.agroindustrialcatalana.com

973 13 33 04 - 609 66 29 67

Arbones

INSTAL·LACIONS ELÈCTRIQUES
FONTANERIA
INSTAL·LACIONS DE SISTEMES DE REG

C/ de l'Eixample, 5 - 25177 - La Granadella

LA GRANADELLA FAX I TELF. 973 133426
BOVERA TELF. 973 133653

AXA winterthur

FRANCISCO SARLE, S.L.

Major. 77 - 25163 El Soieràs (Lleida)
Tel./Fax 973 13 36 22 - Mòbil 659 79 52 47
E-mail: francisco.sarle@agentes.winterthur.es

Confía en la vida

carlos gibert

soluciones gráficas

tel 626 755 103
e-mail crlsgbrt@gmail.com
la pobla, 19 · 3a 25177 la granadella

De la comarca Refinalls

Malals

El diumenge dia 26 del mes proppassat tingué lloc al local de la societat «Unió Recreativa Malalenc» la vetllada literària-musical celebrada per les nenes del tercer grau de l'Escola Nacional. El programa força escullit i de molt gust fou tan ben executat, que es feren aplaudir amb freqüència pel nombros públic. La festa resultà brillantíssima i d'un èxit esclatant, del que felicitem a totes les nenes i a llur Directora Srta Paquita Guàrdia.

—Aquesta fira ha estat bastant animada degut a la aflluència de gran nombre de parades de firalles i d'atraccions que no s'havien vist fa molts anys. Fou envaïda pels forans la major part joves de Serós, Almairat, Granadella i Llardecans atrets pels espectacles.

—Ha marxat a Vilanova de la Barca on passarà uns dies al costat de la família del Sr. Camps, metge d'aquella localitat, la Srta. Osita Segura amb la seva nebodeta Rosita.

—Dimecres dia 4 jugant a les escales de casa seva, el nen Benet Miret Segura fill de l'encarregat de la fàbrica de farines Sr Miret, caigué amb tanta dissort que es produí una forta contusió al braç dret. Ràpidament es traslladaren a Lleida, sofrint una intervenció a la Clínica Baillori. Li desitjem un ràpid i complet restabliment.

—Per tal de procedir a un neteig general, la Fàbrica de Farines de Salvador Miret romandrà parada del dia 20 de maig fins al 10 de juny propinent.

—Moviment demogràfic de Malals durant el mes de març: 5 naixements, 3 defuncions i cap enllaç.

Si algun subscriptor observe alguna anomalia o no rep els números, l'agraïrem que ens ho comuniqui.

Jaume Pes

PINTURES AL OLI, AL
ESMALT I A LA CALÇ

C. La Palla, núm. 17 - GRANADELLA

Els perills de la Tangomania

Heus ací una comedieta que quasi hauria acabat en drama; de la qual va ésser protagonista un dels nostres xirois estudiants per les vacances de Nadal.

Aquest Sr. fulano natural ^{no} local, realitzava una de les seves excursions camí dels masos avall, muntat sobre el seu inseparable ruquet blanc tot murmurant cançons entre les quals, ja no cal dir predominant els «tangos sentimentals» (1) i heus ací que a l'ésser a la «Boberola Toni», posar degut a la seva distracció, o a l'enbadalliment pel paisatge, o, anem a saber...; el cas es que a l'ésser a dit lloc, sobte en un «arranque sentimental» (?) esclatà en un «Donde estas corazón...» d'allò més fort. Això no hauria estat res sino fos que deu passes més enllà, es va trobar amb els de càl coraçon entre l'oliver collint olives i amb una cara més aviat seria...

Ell comprenent el nyap, tot just va tenir esma per dir un adéu fluxet, fluxet, que segurament no el devien sentir, per que diu que no li contestaren..

Necrologia

Fa un dies va morir a Barcelona en Jaume Boill i Mates. La mort d'aquest gran patriota ha causat penosa impressió arreu de Catalunya. Gran poeta orador i polític i en totes tres activitats va escalar d'una manera egregia. Les seves imatges eren plenes d'espiritualitat i noblesa, posant sempre per sobre de tot la grandesa de Catalunya.

Sentim vivament la pèrdua que representa per Catalunya i ens assocïem al dol que esperimenta. Descansi en pau el gran patriota.

Sastreria

Josep Vidal

Immens assortit amb cortes a mida
Confecció esmerada - Preus módics

Plaça Macià, 14

GRANADELLA

• AQUEST ESTIU HA SIGUT UN ESTIU MOLT CALORÓS •